

Пише:
Небојша
Кнежић

Торонто, јануар 2009.

Billy Wilder је свој апартман "објелоданио" тек шездесете, а мој стари и очеви мојих јарана, гарант су знали да је цијела та филмска прича настала не из његове фантазије или личног искуства, ма јок, теорије нема,, већ да је све то дјело ЦИА-е и осталих тајних служби. Читава свјетска шпијунажа са америчком на челу, безбеди вјешто су пратили развој ситуације у послеријатној Југи па су успут пратећи важне и утицајне личности дошли до адреса небројених гарсоњера које су биле љубавна гњезда и "на брзака", свратишта другова и другарица!

Велики режисер је од неког енглеског лорда на једном пријему сазнао да је лично Винстон Черчил из уста Јосипа Броза чуо да је овај и као моралан човјек и брижан домаћин своје земље и те како забринут за будућност Народне државе а која је постала неморална у "оном" смислу!

Черчил је био још прецизнији па му је споменуо град Сарајево, исти онај у коме је испаљен "судбоносни метак"! Наћулио је уши велики режисер и одмах је у својој глави сарајевска насеља Вратник и Вишњик, замјенио за Бруклин и Манхатан. Већ и самој најтајнијој америчкој служби званој ЦИА, почела је у прислушне и оптичке уређаје упадати "у очи" једна гарсоњера на Мејташу у коју су по пет, шест пута дневно залазили разни "сумњиви" парови. А разлози за сумњу су били слиједећи, мушкарци су најчешће биле утицајне и јавне личности, обавезно ожењени, а младе даме студенткиње и неудате! А онда последице детаљне и активне анализе цијелог доказног материјала, ЦИА је одахнула, јер у питању је био само обичан "швалерај", а нипошто нека завјера и слично...

...

Када је студент Стипо, вјечити подстанар у нашој згради, у Херцеговини, старијем брату који се оженио, продао цијели свој дио бабовине, купио је ГАРСОЊЕРУ! Сјећам се добро када се са нама поздрављао, ми мала раја, почели да цмиздримо, ма навикли на њега, "не цмолите болан, навраћају ја сваки дан" рече Стипо и са једним оједеним и напуклим кофером замаче низ улицу према трамвајској станици...

И тако би, ма поче навраћати ама баш сваки дан,, али шта ће са нама, па има своју гарсоњеру и како нам рече у њој радио, гријалицу, клозетску шољу која није заједничка, него само његова,, али...

Били смо мали и наивни, ништа нисмо контакти. Стипо је изненада постао толико омиљен код наших очева а томе се нисмо могли начудити јер увијек су га олајавали, подсмјивали му се и често му пријетили да ће га отјерати не само из зграде, него и из Сарајева! Мислили су да нас квари филмовима, стриповима,, и да нам чак показује неке шведске карте са колорисаним гологумним женама,, а што је била истина, јер никада у рукама нисмо држали бољи шпил него тај а кога смо могли само на брзину "пробројати" па му га одмах вратити.

"АПАРТМАН"

ЈЕЛ' САРАЈ'ВО ГДЈЕ ЈЕ НЕКАД БИЛО

Једно суботње предвече каже отац мајци, "идем вечерас на ванредни "партијски", изгледа да је неки од другова зглаз'о,, него,, оном студенту Стипи поплавила гарсоњера, нема куд' па, нека са вама слуша радио драму и нека вечера, ма добар је он, ето,, нешто ми га жао откад о'сели"

Ја и мајка га гледамо разрогачених очију, ама баш ништа не контамо. Тата сав намирисан колоњском и у новом одијелу одперја све звиждучући.

Стипо ћулио са нама до иза поноћи а онда му моја мати каже да је вријеме спавању. Стипо се диже и само рече "лаку ноћ" Уморна мајка убрзо заспа а ја се вртио, вртио,, а онда се дигнем, пришуњам излазним вратима, одшкринем их и видим Стипу, сједи на стубишним степеницама и к'о да нешто прича сам са собом!

Дуго сам држао отворене очи и буљио у плафон а онда сконтам да нешто није у реду, узем једну деку, изађем и дам је Стипи. Он само уздахну и добро се умота у њу. "хај, сад бриши на спавање" рече и онако се ушушкан ослони о гелендере...

Сутрадан се играм са Нећадом сином комшије чика Селима са спрата изнад а онда ушмркнем онај исти мирис колоњске и чујем чика Селима како тета Фахри "открива тајну" да ће цијелу ноћ имати веома важан партијски састанак! А онда нам у "госте" дође Стипо, и ћумур'о је са тета Фахром цијели сат по поноћи а и ми са њима, а онда му она рече, "иди болан прошећи мало по парку, дјеца су поспана а и мени је вријеме, знаш да ми је чојек на важном партијском састанку"

"ма знам,, безбеди да знам" уздахну Стипо а ја га последице са прозора наше собе гледам како шћућурено сједи на клупи у паркићу испред зграде...

А и остали очеви, њихови шефови, кумови и пријатељи почеше свакодневно одазити на те важне "партијске састанке" а Стипо све чешће проводећи вријеме са нама поново постаде подстанар код чика Стојана и тета Јелене. Наши се очеви својски потрудише да га ови приме и од тада се тета Јела више никада није пожалила мојој мами да јој Стипо опет није платио за стан. Напротив, "замисли, платио ми Стипо за шест мјесеци унапријед, ма мора да је грдну нафаку за ту своју земљу доле у кршу ујагмио,, ииих ко би се од њега на'о!" каже мојој старој док гацају између пијачних столова опишавајући воће и поврће а ја у средини, мати ме држи за руку...

...

Двадесетакмије година као већина из моје генерације живим у заједничком стану са родитељима. Романтичарско доба "идеалне љубави, држање за руку и рецитовање Јесејиних стихова замјенише "конкретна дјела" о каквима су бестидно писали Bukowski, Celine,

Markiz de Sade и Henry Miller. Један Педтрарка или Бодлер неби имали никакве шансе против ових, јер дјевојке а и зреле жене са којима се без пардона почех удруживати ради размјене тјелесних сокова много су више цјениле један кључић од неке гарсоњере кога си знојавом руком стезао у шаци него паламудске стихе неких "махнитих" пјесника а које би им шапутао на ухо шећући се пустим парковима и којекаквим сокацима...

У стану ми увијек НЕКО, насадио се у фотељу ил' канабе па буљи у телевизор, новине или нешто штрика и везе,, па како да доведеш своју даму којој горе образи од врелине и пожуде, зар међу њих, а да их некуда пошаљеш, нити имају куда, нити хоће да иду,, јака фамилија,, пиииих!

...

И док једно суботње предвече и у најбољем цвијету своје младости у Гурману са јараном Чедом испијам "цезара" за "цезаром", овај ме пита што стално гледам на сат и зашто сам нервозан!?

Не имам куд, већ му признадох да за мање од сата имам "судар" са једном госпођом којој по изгледу ни авион на млазни погон није раван, муж јој на неком семинару, у иностранству а да са њом идем у кино,, ма факат и нема смисла...

Чедо дубоко уздахну, дигну два прста Конобару Клемпи како би нам овај на шанкерску писту простро још два "дупла" а онда рече.

"па ш'о одма не кажеш,, има Чедо за то љека, болан не био!"

"како болан имаш,, једини љек је празан стан,, нека гарсоњера" кажем док грабим чашу.

"па то ти болан и говорим,, ево га,, кључ,, шта кажеш ха!" извади га и махну ми са њим

"откуд теби кључ, па и ти ко и ја живиш у пуној кући кокузних и неразумних људских бића!

"јесте,, тачно,, али Чедо зато

има хавера Мишу а хавер Мишо има гарсоњеру,, па кад год Чеди треба кључ, мој Мишко мени да,, и ја сербесан, наперим кауч к'о што је и био, искључим све рингле на шпорету, закључам, али најприје отвориим прозор да се зрачи,, е тако ћеш и ти јаране,, него, хоћемо по још један дупли"

"чуууј,, како ти је то болан питање,, него...?"

"ево ти кључ, адреса је Загребачка 2, приземље, одмах љево"

Испијем на екс, пољубим Чеду к'о што никада никога свога нисам, јамим му кључ из руке и узлетим као птица ждрал уз забезекнути поглед конобара Клемпе који ме навигава док излазим напоље јер му се плахо свидио бакшиш који му оставих...

И од тада Мишо ми постаје најбољи друг, ма каки, ни са браћом га неби могао упоредити... Мишо је био озбиљан и није био склон "лаким" дамама које су као од шале улазиле у туђе гарсоњере и које истовремено са штиклама или чизмама већ у ходнику скидају и блузе. Био је романтичар на чекању, ма као на неком бироу рада, само чекаш а фајде нема!

И док сам се ја удомаћено скоро свакодневно комотао у његовој гарсоњери догоди се да са једном београдском дамом, архитектором која је у Поречу санирала неке старе објекте два мјесеца проведемо скупа. По минућу љета и обављеног посла она се враћа у родни Београд а ја у своје Сарајево...

Већ исто вече прво заказујем састанак једној старој "љубави" а тек онда зовем Мишу, то јест, најбољег друга Мишу,, само,, ЈАВЉА МИ СЕ ЖЕНСКИ ГЛАС!!!

Брже боље одлазим на лице мјеста,, а онда замало не паднем у несвјест. Врата широм отворена, женска са кецељом око паса, пере испред улазних врата.

"он није кући,, ја сам му супруга,, а што сте га требали!" каже не прекидајући посао...

...

Ускоро ми најбољи друг постаје Нећко-Бућо из Горуше, одмах она улица кад се иде према Војној болници, проћеш поред "карингтонке" и друга десно. Код њега је био цијели "двособан", плус најновији стерео. Кад му је додијало да му сваки час тражим кључ, направио ми је дупликат. "ма кад ти запне (а запињало ми је сваки час) унићи, а ако се ја појавим нећу ти сметат', отићу у другу собу"

...

Данас и сам имам свој "апартман", само,, опет у њемучуче моји најрођенији, накотили се, и ја од свега што је остало посједујем Billy Wilderovu касету коју као икону држим на почасном мјесту. А када останем сам, убацам је и само зајмурим и то је једини филм кога гледам затворених очију и слике само плешу валцер младости достојан једног овећег романа...